

NU CEDA, NU RENUNȚA

Don't Give Up, Don't Give In: Lessons from an Extraordinary Life

Copyright © 2014 by the Louis Zamperini Family Trust

All photographs courtesy of Louis Zamperini

© 2015 Editura ACT și Politon pentru prezenta versiune românească

Editura ACT și Politon

Str. Înclinată, nr. 129, Sector 5, București, România, C.P. 050202.

tel: 0723 150 590, e-mail: office@actsipoliton.ro

www.ACTsiPoliton.ro | www.blog.ACTsiPoliton.ro

Traducător: **Roxana Marin**

Redactor: **Cătălina Ștefan, Lavinia Vasile**

Tehnoredactor: **Teodora Vlădescu**

Coperta: **Marian Iordache**

Editor: **Lavinia Vasile**

Corector: **Carla Francesca Schoppel**

Copyright Manager: **Andrei Popa**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ZAMPERINI, LOUIS

Nu ceda, nu renunța : Lecții dintr-o viață extraordinară / Louis Zamperini

& David Rensin ; trad.: Roxana Marin. - București : Act și Politon, 2015

ISBN 978-606-8739-31-1

I. Rensin, David

II. Marin, Roxana (trad.)

821.111(73)-94=135.1

AVERTISMENT: Distribuirea, copierea sau piratarea în orice fel a acestei cărți nu este pedepsită numai prin lege, dar contravine și tuturor normelor și principiilor etice și sănătoase pe care un astfel de titlu le promovează. Ce fel de efect va avea energia pe care vreți să o transmiteți mai departe, dacă aceasta vine prin furt, ilegalitate și lipsă de respect față de autor și față de toți cei care au contribuit la crearea acestei cărți, astfel ca ea să ajungă la dumneavoastră? Împărtășiți cu ceilalți informațiile importante, valorile și lecțiile pe care le-ați aflat din acest material, într-un mod corect și responsabil.

Louis Zamperini

David Rensin

NU CEDA, NU RENUNȚA

Lecții dintr-o viață extraordinară

Traducere din limba engleză:

Roxana Marin

 ACT și Politon

2016

*Răposatei mele soții, Cynthia; copiilor mei, Cissy
și Luke; și nepotului meu, Clayton.*

CUPRINS

Nota coautorului	13
Introducere	17

FUGI CA SĂ SCAPI CU VIAȚĂ

Regulile familiei	29
Oricine își poate schimba viața	31
Diferența dintre atenție și recunoaștere este stima de sine	44
Important nu e cum câștigi, ci cum pierzi	46
Cine râde la urmă, râde mai bine	49

FII PREGĂTIT

Pregătirea îți determină supraviețuirea	57
Kitul meu de supraviețuire	61
Ai încredere în ceea ce știi	63
Păstrează-ți mintea ageră	66
Nu uita să râzi	70

NU CEDA, NU RENUNȚA

Tu reprezinți propriul caracter	77
Nu lăsa pe nimeni să-ți distrugă demnitatea	83
Ura este o decizie personală	85
Adevărata definiție a eroului	87

ATITUDINEA ESTE TOTUL

Trebuie să ai speranță	91
Nu întreba de ce, întreabă ce urmează	93

Tu alegi cum să-ți vezi soarta	95
Secretul îndestulării	97

DUPĂ RĂZBOI: ÎNCĂ PIERDUT

Nu poți să fugi (sau să navighezi departe) de tine însuși	103
Nu lăsa detaliile cruciale pe seama altora	127

EXISTĂ ÎNTOTDEAUNA O SOLUȚIE PENTRU ORICE

Ai nevoie de un nor ca să iasă soarele	135
Să știi când ai făcut tot ce puteai face	145
Gangsterul și Evanghelia	151

DĂ ÎNAPOI

Este nevoie de o tabără pentru a ajuta un copil	159
Atrage-le atenția	167
Mai întâi ascultă	170
Reușita este cheia respectului de sine	172
Răsplata mea personală	174
Misiunea care nu se încheie niciodată	176

CE AM ÎNVĂȚAT

Provoacă-te	183
Învață să te adaptezi	188
Dedicarea și perseverența dau roade	191
Ești numai atât de bătrân pe cât te simți	193
Sfat gratuit	195

LECȚIILE SPIRITULUI OLIMPIC

Este despre oameni	201
Trebuie să te antrenezi ca să porți o torță	202
Iertarea este factorul tămăduitor	206

AȘA SĂ-ȚI ADUCI AMINTE DE MINE

O inimă caritabilă	213
Postfață	214
Mulțumiri	220

Oamenii îmi spun: „Ești așa optimist.” Sunt oare optimist? Un optimist spune că paharul e pe jumătate plin. Un pesimist spune că paharul e pe jumătate gol. Un survivalist este practic. El zice: „Spune-i cum vrei, doar umple paharul ăla.”

Cred în umplerea paharului.

– Louis Silvie Zamperini

Nota coautorului

Când am aflat că Louie Zamperini a murit pe 2 iulie 2014, nu am vrut să cred că s-a dus. Imposibil. De neconceput. Cu doar două zile înainte, trimiseseam manuscrisul pentru această carte redactorilor noștri și abia așteptam ca noi să sărbătorim publicarea ei. Dar, din păcate, moartea vine după fiecare dintre noi – chiar și pentru cei ca Louie, care merită să trăiască veșnic.

Familia lui Louie a emis acest comunicat: „După o luptă de 40 de zile pentru propria viață, a trecut liniștit în neființă, în prezența întregii sale familii, lăsând în urmă o moștenire care a atins atât de multe vieți. Curajul său de neoprit și spiritul de luptă nu au fost niciodată atât de evidente ca în aceste ultime zile.”

„Tuturor ne este puțin frică de moarte”, îmi spusese ultima dată când ne-am întâlnit, când am abordat subiectul mortalității. „Ne este frică pentru că, indiferent cât de bătrân ești, mereu îți faci planuri și nu vrei să fii întrerupt. Am 97 de ani dar, după tot ce s-a întâmplat în viața mea, mă simt de parcă aș fi trăit 200 de ani. Și nu m-ar deranja deloc încă 200, ca să continui să fac ceea ce fac.”

Ceea ce făcuse până atunci, mi-a explicat, a fost să trăiască precum „un cetățean recunoscător al Americii care crede în ajutorul acordat celor defavorizați. Asta a fost agenda mea. Asta a fost întreaga mea viață.”

„Deci când mi-o veni vremea, îmi doresc doar să fiu pominit pentru inima mea caritabilă.”

De când am colaborat cu Louie la autobiografia lui din 2003, *Devil at My Heels (Diavolul pe urmele mele)*, am devenit prieteni. Când vorbeam sau luam masa împreună – atunci când avea el timp –, Louie se ducea mereu undeva, făcea ceva (vârsta nu părea să-l afecteze), vorbea întruna, te încânta cu povești despre ultimele sale aventuri, călătorii și apariții. Aflam despre oamenii celebri pe care îi întâlnește (care erau la fel de impresionați de el precum era și el de ei), despre scrisorile de la admiratori pe care le primea, despre oamenii pe care îi ajută și, pe neașteptate, povești din viața lui de după război. Îmi spunea despre ultima descoperire de cercetare a autoarei romanului *Unbroken (De neînvins*)*, Laura Hillenbrand, și cât de mult o adora. Mă întreba de soția și fiul meu, îmi dădea sfaturi părintești și vorbea cu mândrie despre familia sa.

Din când în când, îmi suna telefonul și era Louie care, fără prea multă introducere, se lansa în idei noi pentru această carte, în timp ce eu mă grăbeam să pornesc reportofonul. Am început să schițăm *Nu ceda, nu renunța* după ce s-a publicat *Diavolul pe urmele mele*. Pe atunci, se chema *All Things Work Together for Good (Toate lucrurile lucrează împreună spre bine)*, ceea ce era un alt aspect al atitudinii lui Louie față de viață. Dar apăruse romanul *De neînvins*, iar acesta fiind în lucru, Louie chiar nu avea timp de pierdut, așa că am decis să punem în așteptare următorul nostru proiect. Între timp, pentru că uneori făcea comentarii despre cât de ocupat era, îmi plăcea să-l tachinez cu ceea ce îi promisesem că avea să fie reacția la *De neînvins* și cu toată atenția pe care urma să o primească. „Dacă ai impresia că ești ocupat acum, așteaptă doar”, i-am spus eu unui om care deja fusese o importantă personalitate publică cea mai mare parte a vieții lui.

---

* Laura Hillenbrand, *De neînvins*. Editura Corint, București, 2015. (n. red.)

În decembrie 2013, fiica lui Louie, Cynthia, m-a sunat să-mi dea niște vești. „Tata spune că încă are povești pe care vrea să le spună.” Eram oare interesat de reînvierea cărții noastre?

Am spus imediat „da”. Mi-am eliberat programul și ne-am întâlnit săptămânal să lucrăm la ceea ce acum intitulasem *Nu ceda, nu renunța*. Spre deosebire de prima noastră colaborare, sesiunile noastre nu puteau să continue ore întregi. Louie avea, până la urmă, 97 de ani. Dar vârsta nu-i diminuase entuziasmul mereu neobosit. Și mintea lui era clară. Așa că stăteam în biroul lui de acasă, uitându-ne la întinderea cartierului Hollywood și la centrul orașului Los Angeles pe fereastra cea mare, el purtând șapca sa cu Universitatea din California de Sud și jacheta albastră, eu împingând reportofonul din ce în ce mai aproape ca să mă asigur că prind fiecare cuvânt.

Odată, când am ajuns la întâlnirea noastră obișnuită de la 10 dimineața, Louie a răspuns la ușă:

- O, nu! a zis. Tu erai.

Ăsta nu era modul lui obișnuit de a mă întâmpina. Mi-am dat seama că fusesem lăsat, din greșeală, afară din program.

- Ești bine? am zis.

- Abia m-am trezit, a spus. Tom Brokaw a fost aici ieri să îmi ia un interviu și au trebuit să pună carton peste tot pe podea pentru echipament, și au fost așa de mulți oameni și... sunt un pic extenuat.

- Haide să reprogramăm, am zis.

- Nu, nu. Intră. Pot vorbi pentru jumătate de oră, bine?

Tipic pentru Louie: a devenit mai vorbăreț pe măsură ce își amintea cu satisfacție de o călătorie cu barca de-a lungul coastei mexicane Baja, în timpul căreia fusese dat dispărut, și despre un papagal pisălog, pe nume Hogan. L-a iubit pe Hogan.

- Ai grijă ca Hogan să apară în carte, a zis, când, în sfârșit, ne-am luat la revedere o oră și jumătate mai târziu.

Desigur, această carte nu era singurul proiect al lui Louie. *Unbroken (De neînvinși)* fusese ecranizată, în regia Angelinei Jolie, și el trebuia să fie disponibil să ajute cum putea susținerea și promovarea filmului. Și, apoi, mai era și viața sa de zi cu zi: lua mese cu familia, citea scrisorile interminabile de la admiratori și cererile pentru fotografii și autografe, descoperea noi moduri de a-i ajuta pe copiii cu probleme (obicei pe care-l avea de 65 de ani) și aștepta cu nerăbdare vizita Angelinei care, adesea, aducea daruri.

„A fost prietenul meu, mentorul meu, eroul meu”, a spus ea după trecerea în neființă a lui Louie. „Este o pierdere imposibil de descris. Cu toții suntem atât de recunoscători pentru cât ne-a îmbogățit viețile prin faptul că l-am cunoscut. Ne va lipsi teribil.”

Precum atâția alții, am prețuit timpul meu cu Louie. M-am minunat de voioșia lui, de inima deschisă, de conștiința de sine și de uimitoarea sa capacitate de a ierta. El reprezenta caracterul său* și un exemplu pentru noi toți. Totuși, știu că eu nu sunt singurul care găsea aproape imposibil să explice esența lui Louie, să exprime ce îl făcea mai exact pe Louie să fie cine era. De ce era atât de special? Oare știa că era special? Răspunsul ne scapă pur și simplu.

În cele din urmă, bănuiesc că așa ar fi trebuit să ne lase pe toți: în cumpănă și reflectând cu atât mai mult și ducându-i dorul pentru totdeauna.

- David Rensin, iulie 2014

---

* Referire la discursul lui Martin Luther King, „Am un Vis” - „...vor fi judecați nu după culoarea pielii lor, ci după caracterul lor”. (n. red.)

Introducere

F. Scott Fitzgerald a scris odată că: „Nu există actul al doilea în viețile americanilor.”**

Nu cred asta. Cum aș putea?

Am 97 de ani și am făcut și am trecut prin atâtea, încât mă simt ca și cum aș fi trăit 200 de ani. Mintea-mi este încă ageră, sufletul mi-e plin și nu mi-am pierdut pofta de viață.

Unii dintre voi îmi știu povestea, pentru că mi-ați citit autobiografia din 2003, *Diavolul pe urmele mele*. Sau ați citit despre mine în biografia bestseller a Laurei Hillenbrand din 2010, *De neînvinși*, care a ajuns să fie ecranizat, în regia Angelinei Jolie. Poate erați printre spectatori atunci când am vorbit la școala, biserica, spitalul sau organizația voastră. Poate m-ați văzut alergând cu o flacăra olimpică sau într-un interviu televizat sau ați aflat despre isprăvile mele de război dintr-o revistă sau dintr-un ziar. Oare v-ați petrecut o săptămână în tabăra mea *Victory Boys****? Am ținut discursuri pe vase de croazieră și m-am adresat și Armatei. Oare v-am oferit consiliere vouă sau vreunui membru al familiei voastre atunci când a fost nevoie sau doar am stat la mese alăturate în *El Cholo*, restaurantul meu mexican preferat din Los Angeles?

Am făcut o grămadă de lucruri, așa că orice e posibil.

** "There are no second acts in American lives" – *The Love of the Last Tycoon*, (*Dragostea ultimului magnat*) (n. red.)

*** Tabără înființată în urmă cu peste 60 de ani de către Louis Zamperini pentru copiii cu probleme. (n. red.)

Ca puști crescui în Torrance, California, în anii '20 și '30, le-am făcut o mulțime de neazuri părinților mei și cartierului meu, și de cele mai multe ori am scăpat nepedepsit. Dar, la 15 ani, mulțumită fratelui meu mai mare, Pete, mi-am schimbat viața. Chiar în al 12-lea ceas, el mi-a arătat cum să-mi canalizez abilitatea de a fugi de poliție într-un talent pentru curse pe pista de atletism a liceului. Și, după un scurt început dur, mi-am însușit acest talent precum un colac de salvare ce-mi fusese aruncat. În 1934, pe când aveam 17 ani, am stabilit recordul mondial interșcolar liceal la o milă de 4 minute, 21 de secunde și 2 sutimi, în cadrul preliminariilor pentru Campionatele Statului California.

După absolvirea liceului, în 1936, am ajuns în echipa olimpică a Statelor Unite pentru cursa de 5.000 de metri, ieșind la egalitate, pe locul întâi, cu Don Lash, în calificări. M-am clasat doar al optulea la Berlin, față de alți mari alergători – Lash s-a clasat al treisprezecelea –, dar eu am fost primul din echipa mea care a trecut linia de sosire. Hitler mi-a remarcat ultima tură parcursă în 56 de secunde și a cerut să mă cunoască. „A, tu ești băiatul care a ajuns rapid la linia de sosire”, mi-a spus. Și asta a fost.

Am urmat cursurile Universității din California de Sud între 1936 și 1940 și am alergat cu pasiune. Am stabilit recordul la o milă la Asociația Athletică Națională a Colegiilor în 1938, în confruntarea din campionatul din Minneapolis. Timpul meu de 4 minute, 8 secunde și 3 sutimi s-a menținut timp de cincisprezece ani. În 1939, am alergat cu câteva secunde mai încet, dar am câștigat din nou cursa de o milă. Scopul meu era să fiu primul care spargea bariera de patru minute pe milă la Jocurile Olimpice de la Tokio, din 1940, iar opinia generală era că aveam o șansă excelentă. Dar cel de-Al Doilea Război Mondial mi-a stat în drum. Mi-a frânt inima.

Am obținut o slujbă la Lockheed Corporation* în Burbank, California. În timpul pauzei de prânz, mă uitam cum, unul după altul, avioanele P-38 aterizau și decolau de pe aerodromul companiei. Asta mi se părea palpitant, așa că m-am înrolat în Forțele Aeriene ale Statelor Unite ale Americii, ca să fiu pilot, dar am dat chix cu Școala de pilotaj pentru că nu suportam să mă învârt în aer. În schimb, am devenit bombardier, staționat în Hawaii. Am zburat în multe raiduri teribile prin teatrul de război din Pacific, de abia scăpând cu viață, atunci când bombardierul nostru B-24, poreclit „Superman”, a fost complet distrus într-un raid pe Insula Nauru.

Pe 27 mai 1943, în timpul unei misiuni de salvare în apropiere de Atolul Palmyra, la 1287 km la sud de Insulele Hawaii, avionului B-24 învechit pe care a trebuit să-l folosim în ultima clipă – nu mai zbura în misiuni de luptă – i-a cedat un motor în timp ce noi scrutam oceanul la 244 de metri. Ne-am prăbușit în Pacific. Fusesem prins în fuselaj și mă scufundam. Credeam că ăsta îmi era sfârșitul.

Printr-o minune, am supraviețuit. Când am ieșit la suprafață, am văzut că pilotul, Phil (Russell Phillips) și mitraliorul din coadă, Mac (Francis McNamara), erau și ei în viață. Oceanul era în flăcări și ceilalți opt membri ai echipajului muriseră. Am reușit să înșfac două plute de salvare, i-am acordat lui Phil primul ajutor pentru o rană gravă la cap și apoi ne-am instalat, așteptând ca băieții noștri să ne găsească.

Nu ne-a găsit nimeni.

Mitraliorul din coada avionului s-a panicat în prima noapte și a mâncat toate rațiile de ciocolată energizantă, cât timp eu și Phil dormeam. Acum, nu mai aveam nimic. Zilele treceau. Am supraviețuit din carnea crudă a albatroșilor

---

* Firmă de construcții aerospațiale, fondată în 1912, care ulterior a fuzionat cu Martin Marietta, pentru a se înființa Lockheed Martin în 1995. (n. red.)

care aterizau ocazional pe plută și din cei câțiva pești pe care rechinii nu îi prindeau primii. Am prins doi rechini mici și ne-am ospătat cu ficații lor. Nu prea aveam protecție împotriva soarelui și, după ce rezerva noastră limitată de apă s-a epuizat, aveam apă proaspătă doar când ploua. Dar aveam un avantaj: mințile noastre. Mulțumită disciplinei mentale, pe care o dezvoltasem ca atlet de talie mondială, și înțelepciunii pe care o absorbisem de la un înțelept profesor de fiziologie de la UCS (Universitatea din California de Sud), am fost capabil să mă mențin ager și să-l ajut pe Phil să facă același lucru.

În a douăzeci și șaptea zi, am văzut un avion. Salvarea? Nu, un avion de luptă japonez. Ne-a bombardat iar și iar. Ne-am lăsat în apă ca să evităm gloanțele și am stat cu ochii în patru după rechini și cu pumnul pregătit să-i lovim în mutră dacă se apropiau prea mult. Am scăpat fără răni, însă plutele au fost ciuruite și-au avut nevoie de goliri și peticeli serioase, în timp ce rechinii ne dădeau târcoale. Apoi, un rechin marele alb a început să ne vâneze.

După treizeci și trei de zile, Mac a murit. I-am dat drumul în ocean. Eu și Phil am rezistat.

Deja începusem să fac ceea ce face oricine în tranșee reale sau metaforice. L-am rugat cu disperare pe Dumnezeu să intervină, spunându-I: „Promit să te caut și să te slujesc dacă m-ai lăsa măcar să trăiesc.”

Până în a patruzeci și șasea zi, plutisem în derivă peste 3.200 de kilometri la vest de Insulele Marshall. După ce am supraviețuit unei furtuni puternice, am fost salvați în a patruzeci și șaptea zi, slăbiți și aproape morți, de către japonezi.

La început, japonezii au fost decenti, însă de la asta am ajuns rapid la doi ani și jumătate de tortură și umilințe în numeroase lagăre de prizonieri, multe dintre ele administrate de Sergentul Mutsuhiro Watanabe, un gardian

psihopat și vindicativ, poreclit „Pasărea”. Credea că dacă mă bătea îndeajuns, aveam să fac transmisiuni de propagandă pentru japonezi. N-am făcut-o niciodată.

Când s-a terminat războiul, eu și Phil eram încă în viață și am reușit să ne întoarcem acasă. Presa m-a numit erou. Pentru mine, eroii sunt tipi fără brațe sau picioare – sau fără viață – și familiile pe care le-au lăsat în urmă. Erau atât de multe astfel de familii! Dar, pentru că eu eram un olimpic și o celebritate sportivă cu o poveste incredibilă – fusesem inclusiv declarat mort de către Armată – mi s-a acordat multă atenție. Nu pot să spun că nu mi-a plăcut.

Ceea ce nu mi-a plăcut a fost că nu puteam să-mi gășesc locul în lume și că aveam ceea ce acum numim „Tulburarea de Stres Posttraumatic” (TSPT). Ca să compensez pentru frustrarea crescândă și pentru dorința de a mă răzbuna pentru suferința prin care trecusem, beam prea mult, intram în încăierări și eram orgolios, dar nu aveam deloc stimă de sine. Aveam, de asemenea, tot timpul coșmaruri în care îl omoram pe Pasăre.

Cumva, am reușit să mă adun suficient cât să o întâlnesc și să mă căsătoresc cu fata visurilor mele, Cynthia Applewhite. Dar am intrat pe o pantă descendentă necruțătoare pe plan personal și aproape că am pierdut-o pe ea, familia și prietenii mei, înainte să ajung la pământ, să privesc în sus – atât la propriu, cât și la figurat – și să descopăr credința în 1949, într-un cort la un colț de stradă în Los Angeles, ascultând un tânăr pastor pe nume Billy Graham. Băutura a fost aruncată la chiuveță. Gata cu fumatul. Gata cu băutăile. Și nu l-am mai visat pe Pasăre niciodată.

Dar să te hotărăști să îți dedici viața lui Dumnezeu, oricare ar fi religia ta, nu înseamnă fericire instantanee, continuă. Mă aștepta multă muncă. Am luptat cu descurajarea și îndoiala și am încercat să mă împac cu ceea ce mi se întâmplase după ani întregi în care luasem viața de-a gata.

Credința mea a crescut. Un an mai târziu, m-am întors în Japonia. Am cerut să-mi întâlnesc gardienii – acum încarcerați drept criminali de război –, hotărât să-i iert pe toți, în persoană. Cel mai greu lucru în viață este să ierți. Dar ura te distruge pe tine însuși. Dacă urăști pe cineva, nu rănești persoana pe care o urăști, te rănești pe tine însuși. Iertarea este tămăduitoare.

Voiam să-l iert și pe Pasăre, însă el figura ca dispărut, posibil sinucis.

Când m-am întors acasă, mi-am amintit promisiunea pe care o făcusem pe plută. În sfârșit, Îl căutasem. Acum eram hotărât să-L slujesc – și asta am făcut. Pentru mai bine de șaiszeci și cinci de ani, m-am dedicat unei vieți în care să slujesc și să împărtășesc povestea mea.

N-am încetat niciodată să mă minunez de răspuns.

Sunt întrebat adesea dacă, de-aș avea șansa, mi-aș retrăi viața în același fel. M-am întrebat și eu același lucru – aproape cinci secunde. Când mă gândesc la delincvența juvenilă, la rănile, la tortura și la multe dintre experiențele în care era să-mi pierd viața, răspunsul este un „nu” hotărât. Ar fi o nebunie.

Sigur, faptul că am îndurat și că am supraviețuit acelor provocări a dus la mulți ani de influență pozitivă, ce au ajutat la neutralizarea catastrofelor și, în cele din urmă, mi-au adus recompense grozave. Am fost onorat și binecuvântat cu aventuri și oportunități imposibile, cu o familie nemaipomenită, prieteni și admiratori în toată lumea. Și, pe astea le-aș repeta cu plăcere.

Este evident că o parte din poveste nu poate avea loc fără cealaltă.

Și, astfel, o accept. Sunt mulțumit.

Ai crede că tot ceea ce mi s-a întâmplat ar fi de ajuns pentru o viață dar, spre deosebire de Generalul MacArthur*, acest soldat bătrân nu se va duce așa ușor.

În 1956, un editor m-a rugat să-mi scriu autobiografia. Am intitulat-o *Devil at My Heels (Diavolul pe urmele mele)*. Am scris-o repede împreună și nu m-am dat în vânt după ea, dar cei de la Studiourile Universal Pictures au cumpărat drepturile, pentru ca Tony Curtis să poată interpreta rolul meu. L-a interpretat în schimb pe *Spartacus* și filmul meu nu s-a mai făcut niciodată. Nu m-a deranjat.

În același timp, am început un program de sprijin prin tabere pentru băieții care erau la fel de îndărătnici – sau mai rău – decât fusesem eu. Tabăra Victory Boys a fost Outward Bound** înainte de însăși organizația Outward Bound***. Mii de băieți au avut parte de consilierea și de începutul nou de care aveau nevoie și am ajutat, în cele din urmă, la stabilirea unor programe similare în Anglia, Germania și Australia.

Ca „erou” de război și olimpic, cu o poveste convingătoare din care am făcut o misiune să o împărtășesc, m-am împrietenit și cu elita hollywoodiană, cu mahării din L.A., cu personalitățile din sport, cu politicienii și chiar cu unul sau

---

* Douglas MacArthur, șeful de stat major al armatei americane în anii 1930, și-a început cariera de război cu campania Statelor Unite în Mexic și a încheiat-o odată cu Războiul din Coreea, când a fost demis din funcție de președintele Harry S. Truman. A fost unul dintre cele cinci persoane din istoria SUA care a primit cel mai înalt grad militar al Armatei SUA: general cu cinci stele. (n. red.)

** Organizație internațională independentă, non-profit, de educație în aer liber. (n. red.)

*** Organizație înființată în 1941 de Kurt Hahn și Lawrence Holt, în Aberdovey, Țara Galilor, cu programe având ca scop dezvoltarea personală și abilitățile sociale. (n. red.)

doi gangsteri din perioada filmelor noir*. Am escaladat un ghețar și aproape am murit și am reușit să intru din nou în bucluc pe mare. A doua oară.

În general, însă, m-am deprins cu o viață confortabilă ca veteran, olimpic și credincios. Cu soția mea, Cynthia, autoare și artistă cu o poftă nestăvilită de viață, am crescut doi copii minunați, Cissy și Luke. Am fost fericit.

Lucrurile se schimbă. În 1997, am fost „redescoperit” de CBS Sports**. Căutau povești de spus în timpul transmisiunii lor din 1998 a Jocurilor Olimpice de Iarnă de la Nagano, Japonia – loc foarte apropiat de ultimul meu lagăr de prizonieri din timpul războiului. Au fost surprinși să mă găsească în viață. Povestea mea, prezentată de Draggan Mihailovich și relatată de Bob Simon, a fost transmisă în noaptea ceremoniilor de închidere. Anul următor, a fost prezentată din nou la *48 Hours****. Am avut ocazia să rescriu complet și să aduc la zi *Devil at My heels (Diavolul pe urmele mele)* așa cum am crezut că ar fi trebuit să fie făcut încă de la bun început. Rezultatul a semănat foarte puțin cu cartea originală, cu excepția titlului. Interesul pentru un film se trezise din nou. Ne-am apropiat mai mult, însă nu s-a întâmplat. Nu m-a deranjat.

Chiar înainte ca *Diavolul pe urmele mele* să fie publicată în 2003, autoarea Laura Hillenbrand mi-a scris ca să mă întrebe dacă putea să-mi scrie biografia. Am fost flatat. Citișem cartea sa minunată, *Seabiscuit* (care a inspirat filmul *Cursa secolului*). Dar, am spus „nu”: tocmai ce-mi terminasem propria carte.

---

* Gen de filme apărute la începutul anilor '40, cu eroi polițiști dintr-o lume văzută ca iremediabil coruptă și în antiteză cu aceasta. (n. red.)

** Divizie de sport a rețelei americane de televiziune CBS, având sediul în Manhattan, New York. Transmite baschet, golf, baseball, fotbal. (n. red.)

*** Emisiune de știri difuzată de postul de televiziune CBS. (n. red.)

Laura nu a cedat, nu a renunțat. A continuat să sune și, în cele din urmă, m-a convins (m-a fermecat?) să mă răzgândesc. Sunt bucuros că am făcut-o. Șapte ani și sute de ore de interviuri mai târziu (plus cercetarea ei aprofundată, care mi-a spus mai multe despre propria viață decât am știut vreodată), cartea ei, *Unbroken (De neînvinși)*, a apărut în 2010 și a fost, de atunci și până acum, pe lista de bestselleruri a *New York Times* și pe alte astfel de liste de bestselleruri. Apoi, filmele au început din nou să se anunțe și, de această dată, s-a întâmplat, cu Angelina Jolie ca regizor. O femeie fenomenală, cum rar ți-e dat să întâlnești, care s-a implicat cu toată inima în proiect.

Ce înseamnă toate acestea? Răspunsul se găsește într-unul dintre versetele mele preferate din Biblie: „Toate lucrurile lucrează împreună spre bine****.”

La scurt timp după ce *Devil at My heels (Diavolul pe urmele mele)* a intrat în tipografie în 2003, eu și coautorul meu, David Rensin, am început să lucrăm la o scurtă continuare. Viața mea nu se sfârșise odată cu războiul sau atunci când am devenit creștin. De fapt, cea mai importantă muncă a vieții mele abia începuse: să-i ajut pe copii, să-mi spun povestea, să le inspir celorlalți o atitudine pozitivă. Prin urmare, am fost copleșit de scrisori în care mi se mulțumea și prin care adesea mi se cerea sfatul. Am păstrat scrisorile timp îndelungat, adunând dosare groase dar, pentru că nu puteam să încep să răspund la toate, m-am hotărât că aș putea, în schimb, să împărtășesc câteva povești și să văd dacă există câteva lecții universale pe care le-aș putea extrage din întreaga mea viață, înainte, în timpul și după cel de-Al Doilea Război Mondial.

**** Romani, 8:28. (n. red.)

Dar începusem, de asemenea, să o ajut pe Laura cu cartea *Unbroken (De neînvinși)* și pur și simplu nu mai erau destule ore în zi. Eu și David am pus cartea noastră – această carte – în așteptare până când puteam să ne întoarcem la ea.

A trebuit să așteptăm zece ani dar, în cele din urmă, am găsit timpul să fac asta.

Fie că sunt la o sesiune de autografe pentru carte, la masă cu prietenii, la o apariție publică sau la o discuție cu presa, mi se adresează inevitabil trei întrebări:

1. Ce ai făcut după război?
2. Care este secretul tău pentru o viață bună?
3. Ce rol are credința ta în asta?

Nu ceda, nu renunța este răspunsul meu la aceste întrebări. Răspunsurile nu sunt întotdeauna simple, dar ele au apărut în mod repetat de-a lungul vieții mele.

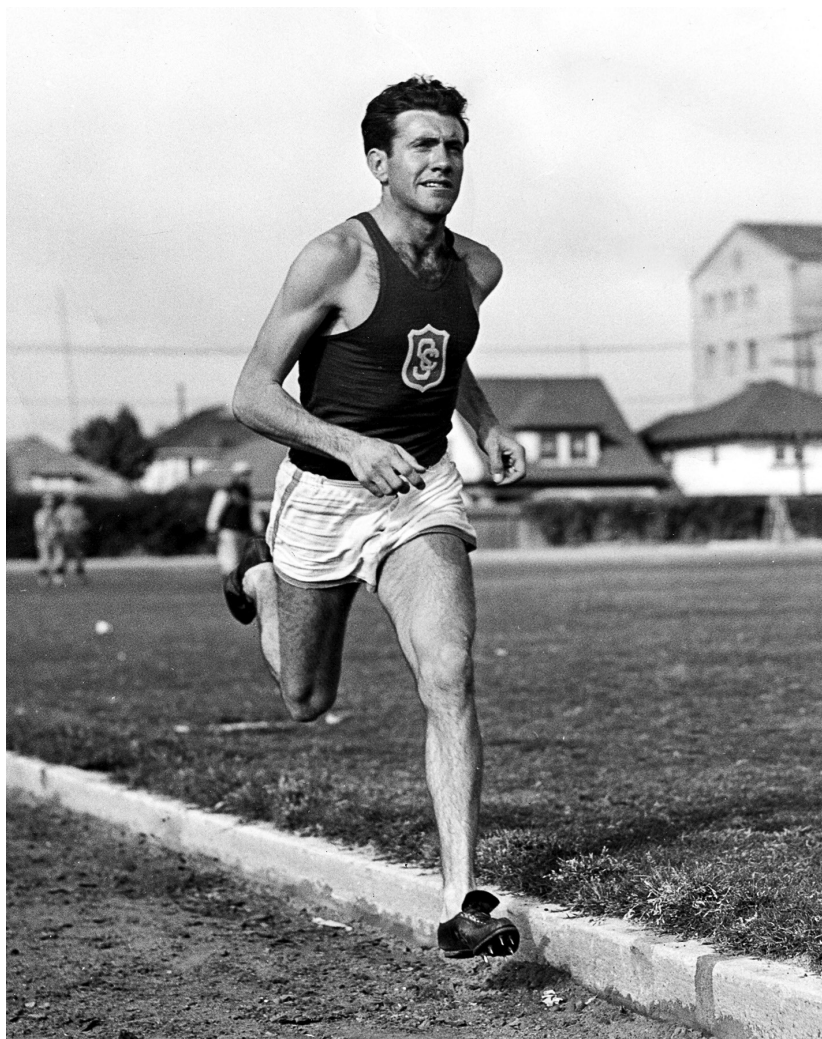
Ceea ce sper că vei descoperi tu este că sunt doar un om obișnuit, cu defecte, care, când s-a confruntat cu circumstanțe extraordinare – în sport, în război, în viață sau în credință – le-a rezolvat fără să cedeze, fără să renunțe, continuând să caute soluții și făcându-și viața să conteze chiar până la ultimul minut. Sunt doar un supraviețuitor recunoscător care și-a dat seama că are ceva de oferit și s-a dedicat să dea un exemplu pentru alții prin pregătire sau prin atitudinile potrivite și prin încercarea de a inspira.

Nu a fost ușor. Câteodată, doar am avut noroc. Dar am încercat. Poți și tu, în felul tău, oricare ar fi scopul tău în viață.

Bucură-te. Și îți mulțumesc.

Louis Zamperini, Hollywood, California, iulie 2014

FUGI CA SĂ SCAPI CU VIAȚĂ

*Alergând la Universitatea California, 1938, anul
în care a impus recordul național al colegiilor de 4 minute,
8 secunde și 9 sutimi.*

REGULILE FAMILIEI

Tata avea o regulă: mai întâi ne plătim facturile, apoi mâncăm.

Cu toții avem nevoie de un cod de etică să ne ghideze, mai ales în vremuri de restriște, când fiecare trebuie să contribuie la binele comun, pentru ca familia sau grupul să supraviețuiască.

Locuiam pe strada Grammercy, în Torrance, California. În anii '20 și '30, era un orașel industrial la periferie, în sudul orașului Los Angeles. Erau mai multe terenuri decât case și orzul se înălța la un metru.

Câmpul deschis era plin de iepuri, rațe, lișițe și, în ocean, urechi de mare* – mâncarea săracului. Dacă rămâneam fără bani, trebuia să ies să împușc sau să prind ceva pentru cină. Era o lecție bună pentru noi toți: pune osul la treabă și ajută. Toată lumea din familie știa că, pentru a supraviețui, trebuia să facem sacrificii.

Aveam slujbe ciudate care-mi aduceau un ban de-aici, un ban de colo. Dacă mergeam cu vânzătorul de înghețată toată ziua, făceam 50 de cenți pentru opt ore. Băteam untul la o lăptărie ca să fac un ban. Îi dădeam toți banii maică-mii, ca să aibă mâncare până la sfârșitul săptămânii, până când primea tata salariul. Zece cenți erau bani. Când ne permiteam, ne plăcea tare mult să cumpărăm ceva de la vânzătorul de înghețată și șerbet, care-și împingea căruțul pe fiecare stradă din oraș. Aroma mea preferată era cea de struguri.

---

* Specie de moluște. (n. red.)

Mama era strictă, dar corectă. Muncea din greu și, pe parcurs, își învăța copiii valori esențiale. În fiecare dimineață, înainte de școală, aveam o sarcină de făcut, așa că ne-am obișnuit să participăm și să muncim de când eram mici.

Mama era și o bucătăreasă fantastică. Atunci când vremurile s-au îmbunătățit, servea mai mult de un singur fel principal la cină. Toată lumea mânca. Toată lumea era bine-dispusă. După cină, ne plimbam prin cartier și vorbeam între noi sau cu vecinii. Cântam: mama la vioară, tata la chitară și la mandolină. Fratele mamei mele, Louis, știa să cânte aproape la orice. Era în orchestra de pe *Lurline*, nava de croazieră care se deplasa între Los Angeles și Honolulu. Nici fratele meu mai mare, Pete, nici eu nu cântam la vreun instrument, dar cântam din gură.

Câteodată, când rămâneam fără bani, eu și Pete ne îndreptam spre plajă, dar nu ca să pescuim. Făceam un ciur dintr-o sită de 6 milimetri. Îl treceam prin nisip, sperând să găsim ceva mărunțiș. Căutam pe sub barele de cățarat la școala generală – poate vreun copil își pierduse banii pentru pachetul de prânz – și apoi cercetam curtea liceului. Dacă aveam noroc, puteam să adunăm chiar și cincizeci de cenți.

Desigur, nu păstram nimic din ei pentru noi înșine. Asta ar fi fost împotriva regulilor familiei: toți pentru unul și unul pentru toți.

ORICINE ÎȘI POATE SCHIMBA VIAȚA

Am fost un copil ticălos.

E adevărat. Sigur, ajutam în casă, dar eram neliniștit și răutăcios (și chiar mai rău de atât), iar comportamentul meu îi supăra pe cei din familie și, în cele din urmă, m-a forțat să fac una dintre cele mai importante alegeri din viața mea.

Intram mereu în bucluc: cu mama și cu tata, cu vecinii, cu școala și cu poliția – atunci când reușeau să mă prindă. Am avut niște părinți minunați, surori bune și un frate grozav care voia mereu să mă ajute să o apuc pe calea cea dreaptă. Totuși, eu încercam în continuare să găsesc căi să intru în bucluc, mai mult ca să văd dacă pot să scap nepe-depsit. Obișnuiam să pun asta pe seama setei de aventură. Voiam să încerc de toate.

Privind în urmă, îmi dau seama că aveam și o mare problemă cu stima de sine.

Când eram foarte tânăr, nu știam engleză. Deși m-am născut în America, părinții mei vorbeau italiană în casă și tot italiană vorbeam și eu. A trebuit să repet clasa I pentru că nu puteam să-mi înțeleg profesoara. Engleza mea era atât de stricată, încât profesoara mea le-a spus alor mei că *trebuiau* să vorbească engleză în casă pentru a mă ajuta. Ciudat e că acum, după ani întregi, am uitat să vorbesc italiana.

Pentru că vorbeam atât de prost, copiii se luau de mine. Mă temeam de pauza de joacă. Ceilalți copii mă înconjurau, mă

necăjeau, mă batjocoreau, mă măscăreau, mă loveau cu pumnii și picioarele până când, din pură frustrare, scuipam un șu-voi de cuvinte italienești de ocară. Ei păreau foarte distrați.

Mă credeam urât. Îmi uram picioarele, urechile mari și, în special, părul. Era negru și aspru și îmi doream să fie mai drept. Îl pieptănam pe spate, dar nu stătea. Îl udam noaptea, îi dădeam o formă și dormeam cu un ciorap de nailon sau de mătase pe cap. Nu mergea.

Pentru că-mi petreceam atât de mult timp încercând să-mi fac părul să stea și să arate ca al celorlalți băieți, dacă cineva îmi atingea chiar și o șuviță, dădea de necaz. Odată, chiar am lovit o față care mi-a atins părul, deși nu știusem că e o față. Doar ce-am simțit atingerea și m-am întors deodată și am lovit fără să mă uit. Din fericire, lovitura a fost piezișă.

Fratele meu mai mare, Pete, ar fi putut să mă tachineze; în schimb, el încerca să mă ajute. Credea că era o idee grozavă să port noaptea ciorapul de păr. Am experimentat, de asemenea, diferite feluri de a-mi unge părul pe spate, inclusiv cu ulei de măsline. (Mai târziu, în cel mai profund stadiu al insociabilității mele, mestecam usturoi crud să-i țin pe copii la distanță. Bănuiesc că tot ce-mi lipsea erau bulionul, condimentele și o cratiță.)

Bătăile la școală erau la ordinea zilei și eu eram, de obicei, cel care pierdea. Tata, care lucra ca lăcătuș mecanic la Pacific Electric Railroad*, mi-a făcut un set de greutateți din plumb și m-a învățat să boxez. Mi-a luat un sac de box. M-am apucat să boxez ca un om flămând și, curând, când eram necăjit, ripostam. Cu răutate. Și ieșeam învingător.

---

* Sistem privat de tranzit masiv din California de Sud, care consta în tramvaie, dar și autobuze, fiind cel mai mare sistem electric de transport pe șine din lume în anii '20. (n. red.)

Am început să fumez când aveam șase ani. În acele zile, mulți dintre adulții pe care trebuia să-i avem ca model fumeau, așa că era firesc să fiu curios.

Îmi aduc aminte prima dată. Mergeam spre școală când cineva a azvârlit un chiștoc aprins de țigară de pe geamul mașinii. L-am ridicat și am tras primul meu fum, doar ca să văd despre ce era vorba. Mi-a intrat un pic în plămâni, am tușit și am amețit.

Dar a fost o senzație plăcută. După asta, urmăream mașinile în trecere. Dacă cineva arunca un chiștoc, îl înșfăcam. Căutam resturile de tutun prin casă și hoinăream cu capul în pământ, intrând și ieșind din magazinele și din holurile de hotel ca să salvez chiștoacele din scrumiere. Cu toate acestea, o singură dată am încercat să mestec tutun, în clasă. Profesoara a crezut că era gumă și mi-a spus să o scuip. Am înghițit tutunul, în schimb. Mi s-a făcut groaznic de rău.

Când eram în clasa a treia, directorul a decis că se săturase de obiceiurile mele proaste. M-a așezat pe genunchii lui și m-a bătut zdravăn cu o curelușă pe care o ținea atârnată de peretele biroului său. Mai târziu în acea seară, părinții au văzut vânătăile violet și m-au întrebat ce se întâmplase.

- M-a bătut directorul, m-am tânguit.
- Pentru ce? a zis mama, consolându-mă.
- M-a prins fumând.

Empatia lor a dispărut brusc. Nu știu la ce mă așteptasem, dar tata m-a așezat pe genunchii lui și m-a bătut și el zdravăn. N-am plâns. Dar nici nu m-am lăsat de fumat.

Când eram mai mărișor, unchiul meu, Louis, mă trimitea câteodată la magazin cu un bilet: „Te rog, vinde-i nepotului meu un pachet de Chesterfield.” Îmi dădea banii, eu arătam biletul și vânzătorul îmi dădea țigările. Desigur, voiam să am și eu țigările mele, în loc să le adun din scrumiere

și de pe stradă. Nu e greu să îți dai seama ce-am făcut: i-am copiat scrisul unchiului meu pentru propriul bilet.

Dar, a doua oară când am încercat, am fost prins. Proprietarul magazinului păstrase unul dintre biletele unchiului meu și comparase scrisul. A sunat-o pe mama. Am fost pedepsit, dar mi-am dat seama cum să-mi reglez conturile cu „turnătorul”.

Clădirile de pe ambele părți ale magazinului său și de vizavi erau industriale. În timpul verii, căldura era uneori atât de puternică, încât multe buticuri nu-și închideau și nu-și încuiau ușile; doar trăgeau un grilaj mare de oțel peste intrare și îl asigurau, permițând aerului să circule pe de-a-ntregul. Într-o duminică, atunci când nimeni nu lucra, mi-am luat cârligul de pescuit și un prieten care să stea de șase la magazinul de dulciuri. Cum era de așteptat, grilajul era tras, dar ușa din față era larg deschisă. Raftul de dulciuri și țigări era cam la doi metri și jumătate de prag, și eu m-am dus la „pescuit” de bunătați, în timp ce prietenul meu era atent la pietoni și la mașini. Am făcut asta în fiecare duminică, până ce mama a devenit suspicioasă, mi-a găsit rezerva ascunsă și l-a sunat pe proprietarul magazinului, care a sunat la poliție.

Polițiștii îi știau și îi plăceau pe părinții mei și erau mult mai indulgenți cu mine decât meritam. Am profitat de intențiile lor bune continuând să mă comport urât. De data asta, am îndurat încă o predică de la polițiști și de la părinți și asta a fost.

Când am devenit paracliser, mi-am dat seama unde ține preotul vinul și am adăugat băutura la lista mea de obiceiuri proaste. Am devenit, de asemenea, liderul micii mele găști de amici. Îmi spuneau „Creierul”, pentru că puteam să vin mereu cu idei despre cum să scapi nepedepsit cu ceva.

Furam băătură de la „contrabandiștii” care fabricau bere de casă și care erau chiar vecinii noștri. În timpul Prohibiției* și al Marii Depresiuni**, ei făceau un lot, vindeau aproape totul ca să o scoată la capăt cu banii și beau restul. Puteai să-i simți mirosul de pe stradă. Așa au găsit-o și polițiștii. Vecinii noștri, familia Winkler, țineau o oală mare de bere în spatele unei perdele, sub chiuveta din bucătărie. În serile de sâmbătă, când toată lumea mergea la film, intram cu forța în casă și ne „serveam”.

Câteodată, mergeam cu prada la plajă dar, după ce am fost prinși cu băătură la Hermosa, am avut altă idee. Pe-atunci, să fi avut vreo 13 ani. Aveam o slujbă de vară cu jumătate de normă, la lăptăria din cartier. M-am servit cu o sticlă goală de lapte de un litru, am pus niște vopsea albă în ea și am rotit-o, astfel ca toată sticla să fie acoperită din interior. Am întors-o cu susul în jos pe un ziar, am lăsat-o peste noapte și, a doua zi, am pus-o pe acoperișul garajului să se usuce la soare. Următoarea dată când am mers la plajă, am umplut sticla cu alcoolul pe care-l furaserăm și ne-am întins pe nisip, scâldându-ne doar mințile. Salvamarii credeau că suntem copii cuminți care beau lapte hrănitor.

Dacă *am fi* băut lapte, ar fi mers bine cu plăcintele pe care le furam de la Plăcintăria lui Meinzner. Și de data aceasta, pusesem la cale planul ca să mă răzbun. Cum magazinele erau închise duminica, piețele și restaurantele dădeau câteodată mâncarea nefolosită sau stricată celor flămânzi și nevoiașilor care veneau la ușile lor din spate aproape de ora închiderii, sâmbătă noaptea.

---

* Prohibiția, cunoscută și ca „Experimentul Nobil”, s-a instaurat în SUA între 1920 și 1933, timp în care s-a interzis producerea, vânzarea și transportarea alcoolului pentru consum. (n. red.)

** Criză economică mondială ce s-a declanșat în 1929 și a durat până în 1933, în SUA. (n. red.)

Până să apărem noi la piața noastră din cartier, nu mai rămăsese nimic, așa că ne-am dus la Meinzner să-l întrebăm pe proprietar dacă mai avea plăcinte râncede pe care urma să le arunce. El a fost răutăcios și ne-a trântit în nas ușa cu plasă de la intrare.

M-am făcut foc și pară.

Mi-am modificat tehnica „pescuitului” de bomboane și țigări, folosind un fir greu și improvizând un cârlig la capăt. Treceam firul cu grijă prin plasa plăcintăriei și deschideam clanța. Înșfăcam câteva plăcinte și le mâncam în ascunzătoare noastră din Tree Row. Tuturor le plăcea plăcinta cu mere, dar eu întotdeauna am preferat-o pe cea cu cireșe.

Eram atât de buni, încât o altă gașcă de copii a încercat același lucru – și au fost prinși. Apoi, s-au lăudat și au luat asupra lor ticăloșia noastră. Arestarea lor a apărut pe prima pagină a ziarului Torrance: „HOȚII DE LA PLĂCINTĂRIA LUI MEINZNER AU FOST PRINȘI”. Am așteptat două zile, iar apoi am mai furat niște plăcinte, doar ca să demonstrăm că poliția nu prinsese adevărații făptași. Ziarul a publicat o nouă poveste, doar că mai scurtă: „Plăcintăria lui Meinzner jefuită din nou”.

Familia mea trebuie să fi fost disperată că era posibil să nu mă învăț minte niciodată.

Părinții mei, care erau catolici, nu mergeau la biserică. Iar când preotul venea la ușa noastră să ceară bani, dacă nu aveau nimic de dat, se făceau că nu sunt acasă.

Uneori mă duceam la biserică și, odată, am întârziat, pentru că pierdusem vremea. Când am ajuns acolo, locul era ticsit. Am găsit un loc la capătul rândului, în spate. Preotul a trecut prin mulțime, m-a apucat de ureche și mi-a răsucit-o. Mi-a spus:

- Du-te acasă și ia un bilet de la maică-ta cu motivul pentru care ai întârziat.

Frate, mă înfuriasem atât de rău, îmi venea să-i ard una. În schimb, am plecat.

I-am spus mamei:

- Nu mă mai întorc acolo niciodată.

În schimb, am mers cu un amic la biserica lui baptistă, care avea o clopotniță mare. Într-o zi, doar ca să mă distrez, am găsit o rolă imensă de sârmă și am luat o parte din ea. M-am cățarat în clopotniță, am legat sârma de clopot și, apoi, am lăsat restul să cadă în stradă, de unde am săltat-o într-un arbore de piper din apropiere. După lăsarea întunericului, am tras de sârmă cu toată puterea. Ding-dang! Ding-Dang! Luminile s-au aprins în toate casele. Oamenii s-au grăbit să iasă în stradă. O femeie a strigat:

- O, Mama Mia, e un miracol!

A venit mașina de pompieri, apoi și poliția. Am coborât din copac pe furiș și am dispărut.

Aveam multe ticăloșii de împărțit.

Am împușcat un bivol în scrot cu pistolul meu cu aer, dar și un câine care mă mușcase în timp ce distribuim ziare. Împroșcam generos fetele la școală cu cocoloașe de hârtie cu scuiat și, deseori, sfârșeam în colțul clasei pentru ticăloșia mea. Odată, când am fost pedepsit pe nedrept pentru cocoloașe cu scuiat pe care nu eu le lansasem, m-am răzbunat pe profesoară dezumflându-i cauciucurile de la mașină, după ore.

Aș putea continua.

În comparație cu ceea ce înseamnă pentru adolescenții din ziua de azi să dai de belea, bănuiesc că mai tot din ce am făcut eu pare o joacă de copii. Dar apoi, căile mele greșite au devenit mai serioase.

Am furat niște plăcinte din camionul brutăriei și băiatul care-l conducea a ciripit la poliție. A trebuit să plătesc pentru ce luasem. Dar îmi doream răzbunare. Am stat la pândă și l-am înfruntat pe când ieșea cu un prieten de la cinematograful Torrance. Ne-am confruntat pe alee. La început, un prieten comun s-a oferit să îmi ia locul, pentru că șoferul cântărea cu peste 10 kilograme mai mult decât mine, dar eu știam că prietenul meu ar fi ezitat și nimeni nu ar fi pățit nimic. Eu aveam ceva de împărțit.

- Nu, e în regulă, am zis și, deodată, m-am năpustit asupra șoferului.

După mulți pumni, lupta s-a terminat după ce l-am pus la pământ și el s-a rostogolit într-un șanț și a zăcut acolo, sângerând. Am mers acasă. Eram plin de sânge. Mama a crezut că eram rănit. A țipat și tata a venit în fugă. Am mormăit niște scuze și m-au lăsat în pace.

Când te bați cu pumnii, niciodată nu te gândești la cât de mult rău ai putea provoca sau că cineva ar putea muri. Când m-am trezit în dimineața următoare, m-a frământat cât de rău îl bătușem pe șofer. Atât de mult sânge! Nu puteam să nu mă îngrijorez de ceea ce aș fi putut să fac. M-am forțat să mă întorc acolo unde ne bătuserăm. Am sperat să nu-l găsesc încă întins acolo. Desigur, nu era acolo, dar, după două zile, l-am văzut în camion din nou, cu fața umflată rău. Am fost ușurat. Era în viață. Grija mea a dispărut numai pentru a fi înlocuită de entuziasm: îl snopisem, nu glumă!

Șeful Poliției din Torrance, Collier, nu mai putea răbda. Se hotărâse că trebuia să facă ceva, așa că m-a dus la închiisoarea locală, să văd câțiva dintre deținuți. Ne-am oprit în fața uneia dintre celule și a stat acolo vreo două minute. Șeful Poliției a spus:

- Louie, unde te duci sâmbăta?

- Merg la plajă, am zis.

- Când ești acolo, înăuntru, a zis, dând din cap către cei doi bărbați din celulă, nu mai poți să mergi la plajă.

Un mesaj a început să se întipărească în mintea mea, dar nu mesajul pe care ofițerul Collier a vrut să-l transmită. În schimb, mi-am dat seama că trebuia să fiu mai inteligent cu ticăloșiile mele și să nu fiu prins. Două zile mai târziu, am ieșit din spatele unui copac și i-am aruncat o mână de roșii drept în față unui polițist. Am zbughit-o și dispărusese deja când și-a recăpătat el vederea.

Încă nu terminasem. Am descoperit că, în mod miraculos, cheia casei mele deschidea și ușa din spate a sălii de sport a școlii, ceea ce ne-a permis mie și prietenilor mei să intrăm la meciurile de baschet, fără a plăti taxa de 10 cenți. Dar cineva ne-a turnat și încuietorile au fost schimbate, și am fost din nou dus la poliție.

De data aceasta, tuturor celor care fuseseră dispuși să mă suporte ani întregi le ajunsese. Părinții mei și Pete se săturaseră de polițiștii care veneau la noi acasă. Șeful poliției și directorul școlii nu știau ce să-mi mai facă. Și, ca să îți spun adevărul, nu prea îmi păsa, cu excepția unui singur lucru: nu voiam să fiu etichetat drept bolnav mintal. Acelea erau alte vremuri, iar copiii incorigibili puteau fi spitalizați și, eventual, sterilizați, ca să se împiedice ca acele trăsături nedorite să fie transmise generațiilor viitoare. Pe atunci, o întrebare obișnuită, ce nu se mai pune acum, era: „Există vreun caz de nebunie în familie?”

Din fericire, s-au făcut progrese foarte mari de-atunci.

Dar la acel moment m-am gândit că poate că era timpul să mă schimb. Îmi puteam oare schimba viața?

Fratele meu, Pete, a fost mereu de partea mea. A încercat din răspuțeri să fie o influență bună asupra mea. Dar el era așa un copil bun că nu puteam concura cu el, deși nu sunt sigur de ce credeam că trebuia să fac asta. Cred că era din cauză că, în comparație cu Pete, eu știam că sunt departe de a fi bun. Pete nu făcea niciodată rele. El a fost întotdeauna un fiu perfect și un frate perfect. Unii copii ar urî un frate „perfect”, dar eu l-am iubit oricum.

În plus, când încercam și eu să fiu bun, efectul era contrar, ca atunci când mama și tata au mers la San Pedro. Cât timp au fost ei plecați, eu am frecat podeaua din bucătărie. Când părinții mei s-au întors, au zis:

- Ia uită-te la podea! Pete a frecat podeaua din bucătărie!

Nu am spus un cuvânt. Pete a zis:

- Nu eu. Louie.

Dar eu tot am lăsat reacția alor mei să mă roadă.

În timp ce părinții mei, școala și poliția încercau să se decidă ce să facă în privința mea, Pete m-a luat la oțelăria din oraș. Muncitorii arătau încinși, soioși și murdari. I-am spus:

- Doamne, ce slujbă urâtă!

Eu nu voiam să sfârșesc așa.

- Da? Asta vei face și tu: exact ce fac ei, pentru că n-ai stat cu burta pe carte, a spus Pete.

Acea perspectivă a viitorului meu posibil și frica de a fi etichetat un caz fără speranță m-au șocat în cele din urmă și m-au făcut să mă gândesc că, poate, doar poate, o luasem pe calea greșită.

Au decis cu toții să-mi dea încă o șansă.

A trebuit să particip la sporturile școlare.

Eram prea mic pentru fotbal, așa că directorul școlii m-a înscris într-o competiție de atletism între clase, ca să alerg

în cursa de 600 de metri. Dacă alergam, grămada mea de note proaste ar fi fost ștearsă cu buretele. „Dacă are noroc”, a zis Pete, „Louie s-ar putea să constate că există și alte modalități de a atrage atenția și de a fi recunoscut.”

Perspectiva de a începe clasa a IX-a făcând tabula rasa era irezistibilă. Tot ce trebuia să fac era să alerg.

- Cred că o voi face, dacă mă obligi tu, i-am spus lui Pete.

- Nimeni n-o să te obligi să faci nimic, a spus el. Ești destul de mare acum, ca să iei o decizie. Poți să continui cu viața ta păcătoasă și să sfârșești în închisoare sau să muncești pe nimic într-o oțelărie sau pe un teren petrolifer. Sau poți să alergi și să încerci să realizezi ceva.

Tot ce trebuia să fac era să alerg. Nimeni nu se aștepta să câștig. Nu am dezamăgit în prima mea cursă. Am terminat ultimul, epuizat, cu dureri, suferind de pe urma fumatului. Mi-am jurat că nu voi mai alerga niciodată. Dar, după o săptămână, a trebuit. A fost la fel de dureros, cu excepția faptului că, în timp ce eram pe ultima sută de metri, mi-am auzit colegii aclamându-mă, pe când depășeam un alt alergător.

- Haide, Louie!

Nici nu îmi dădusem seama că îmi știa cineva numele.

- Haide, Louie!

Atunci, am terminat al treilea.

După aceea, mi-am dat seama că trebuie să iau o decizie importantă: să fiu un zurbagiu sau un alergător? Iubeam noua recunoaștere de la alergat, dar merita? Da. Am început să mă antrenez la fel de sârguincios pe cât făcusem ticăloșii.

A fost nevoie de alte câteva competiții dar, în cele din urmă, am câștigat. Și am continuat să câștig. Nimeni nu a fost mai surprins decât mine, și, până la momentul acela, devenisem obsedat. Am alergat în finala All-City, în cursa de

600, și m-am clasat al cincilea. Nu era rău pentru un puști care ar fi făcut mai degrabă orice altceva, dar care trebuia să-și salveze pielea.

Datorită lui Pete – care m-a ajutat, ghidându-mă într-o direcție pozitivă – și propriei ambiții pozitive care se dezvolta, am ajuns să alerg și, curând, să câștig, și mi-am schimbat viața. Pete m-a ajutat antrenându-se alături de mine, ceea ce însemna că el alerga în spatele meu și mă pocnea peste fund cu un băț, ca să mă țină în mișcare.

În 1934, fiind încă elev în clasa a X-a, am stabilit un record mondial interșcolar de 3 minute și 17 secunde în cursa de 1.200 de metri. După aceea, Pete mi-a spus că știa că pot alerga în cursa de o milă – ceea ce însemna încă un tur de pistă.

- Dar, dacă vrei să fii cel mai tare la cursa de o milă, trebuie să alergi peste tot, a explicat el. Dacă pista de la școală este noroioasă, aleargă în cartier!

Ceea ce am și făcut, în hainele mele de stradă.

- Și nu pierde niciodată un antrenament. Dacă e furtună de nisip, acoperă-ți gura cu o batistă și ieși și aleargă! Dacă plouă, aleargă!

Cel puțin, nu ninge în Torrance.

Când a început vacanța de vară, alergam peste tot. Alergam, alergam și iar alergam. În loc să fac autostopul spre plajă, am alergat patru mile de la Torrance la Redondo. Apoi am alergat două mile pe plajă și patru mile înapoi la Torrance. Am alergat până și la magazin pentru mama. Iubeam muntele, așa că mă îndreptam într-acolo, în vechiul meu Dodge din 1926, și mergeam la Crystal Lake și alergam în jurul lacului, sărind peste pâraie și copaci căzuți și poate peste unul sau doi șerpi cu clopoței. Urmăream căprioare până în vale.

Am alergat toată vara și, fără să mă gândesc neapărat la asta, mi-am construit o bază uimitoare de rezistență fizică ce avea să surprindă, mai târziu, pe toată lumea, când concuram și continuam să câștig.

Dar, îți voi împărtăși un mic secret: alergarea pe pistă nu a avut niciodată prea mult sens pentru mine, deoarece sfârșeam mereu în același loc de unde începusem. Mă simțeam mult mai bine când alergam liber, ceea ce e doar un alt mod de a spune că, după toate necazurile pe care le-am provocat când eram copil, mă simțeam mult mai bine doar să fiu liber.

Nu cred că cineva m-ar putea contrazice în privința asta.

DIFERENȚA DINTRE ATENȚIE ȘI RECUNOAȘTERE ESTE STIMA DE SINE

Am avut la dispoziție mulți ani ca să mă întreb de ce am făcut atât de multe ticăloșii și am ajuns la concluzia că ceea ce îmi doream cu adevărat era recunoaștere. Asta nu e același lucru cu dorința de atenție. Atenția vine și se duce, de obicei, repede. Recunoașterea durează mai mult. Am vrut să fiu acceptat de către copiii buni, să fiu admirat pentru ceva. La început, faptul că alergam doar mă făcuse remarcat; cu îmbunătățiri repetate și o atitudine de tipul „dă tot ce ai mai bun din tine“, remarcarea a devenit recunoaștere. Începusem să rup tiparul negativ, făcând primii pași spre construirea stimei de sine pozitive, prin muncă asiduă și realizări.

Dar lipsa mea de stimă de sine era profundă, chiar și când o apucasem pe o cale demnă de urmat. Când am depășit recordul mondial la o milă la nivel de liceu, a fost o petrecere în acea noapte. Nu mă simțeam în stare să intru singur. A trebuit să aștept până când au venit alții și am intrat cu ei. De asemenea, pentru că acum toată lumea mă cunoștea, chiar mă admira, am fost ales președinte al consiliului elevilor. Dar nu e ca și cum aș fi dus o campanie pentru asta. Și, odată ales, abia dacă mă puteam ridica să vorbesc cu puștii. Confruntarea cu o mulțime nu era precum alergatul, pe care îl făceam de unul singur. Am stat în spatele sălii, sperând că profesorii vor prelua discuția, dar unul dintre ei m-a prins și m-a luat înăuntru. Acasă, nici nu i-am spus mamei că am

obținut o poziție în fruntea elevilor. Când a aflat și m-a întrebat de ce nu-i spuseseam, i-am zis doar:

- Nu mi s-a părut că-i important.

Există două tipuri de stimă de sine. Am citit odată în ziar că unii oameni care au foarte multă stimă de sine sunt în închisoare. De ce? Pentru că, cel puțin pentru o vreme, au scăpat nepedepsiți pentru o infracțiune și nu-și puteau imagina că nu vor scăpa. Am avut multă stimă de sine în privința furatului. De fiecare dată când jefuiam plăcintăria și nu eram prins, deveneam din ce în ce mai încrezător și credeam că lumea e a mea. Dar când venea vorba de școală și de colegii mei, eram pe teren nesigur. Stima mea de sine era afectată de neliniștea mea privind ceea ce credeau alții despre mine. Asta a slăbit încrederea mea naturală. Și m-a înfuriat. Stima de sine pozitivă trebuie să fie precedată de respectul de sine. Ca să obții respect de sine, trebuie să faci ceva bun. Să faci ticăloșii nu era un lucru bun.

Alergatul era. Și era primul lucru pozitiv pe care îl făceam pentru mine, deși fără tragere de inimă. Reacția de entuziasm a colegilor mei m-a inspirat.

Cu cât alergam mai mult, cu atât ei mă aclamau mai mult. Pentru că știam cât de greu a trebuit să muncesc pentru a câștiga, am început să-mi dezvolt respectul de sine, iar atenția lor de moment s-a transformat în recunoaștere pe termen lung.

N-am uitat niciodată că fanii mei și familia au fost o parte importantă a succesului meu. Toată lumea are nevoie de acel sprijin, chiar dacă, la început, nu crezi că ai nevoie de el. Uită-te în jur! Vezi cine-i de partea ta și cine te susține.

Nu trebuie să treci prin asta singur.